

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 29.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tirsdag hin 6. decembir 1927.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

1. árg.

J. H. O. Djurhuus

yvirlættasskaffarin

býr nú

i Klettarborg
á Bryggjubakka.

Máttir. 152 & 167.

EYDNUSPÆLIÐ, sum okkara høvuðsvinnuvegur er, ger fólkioð troystaleyst, máttleyst og vónleyst. Alt tað, tað besta av okkara fólk hevur sett álit sitt til, hongur í tí óvissa, men higartil hevur tað verið soleiðis háttáð, at tað ikki hevur verið nógv til at valt í. Einku hevur verið til at tikið dagar ímillum, einki til at velja og einki til at vraka. Tað einasta, sum tilgongt var og enn er, er havið, har vandarnir lúra og veður og vindur ræður. Har hava Føroyingar í mong ár haft yrki sitt, og eins og hitt mikla eydnuspælið hevur artað seg, væl ella vont, so hava teir, so leingi heilsan hevur verið til tess, siglt burtur og aftur fyri at kunna halda livinum uppi hjá sær og sínum. Og domir eru mong, har teir aldri vundu aftur, men hitt vaksandi unglingsaliðið legði útáttur, so skjótt teir vóru so frægir. Harður er hann, sum her koyrir á, — tað er hungurin, sum drivur hesar hugdjarvu unglingar úr sínum heimi út á hitt váta, til at luttaka í tí stóra eydnuspælið, har tvínnir so mikið verið ávarandi verða settir í vegin, sum unglungurin og heimið. Hann skal strevast á tí váta, og heima sita tey, ið fylgja honum í huganum, har hann ferðast, hvørt tað er undir okkara oyggjalandi, við smáum róraskútum, ella tað er við stórrí forðum við Íslands ella Grønlands strendir. Tey hava sitt ella síni úti á tí váta. Tað verður alt ov lítið hugsað um teir, ið eru á tí váta. Teir, sum hava sitt — og eru — á tí turra, tykjast ikki at hava tann umhugsan fyri teim gorpum, sum fara ella eru við teim avgomlu skútum, sum nýtta verða til okkara fiskidrift, sum tíðin og ein rein samvitska krevur. At vera so heppin at kunna hava bæði seg og alt sitt á tí turra, skuldi tó givið slíkum monnum stundir til at hugsað eitt sindur meira um teir Føroyingar, sum ár eftir ár leggja út í hav — fyrri at halda landi og fólkioð uppi. Hesir sjógarpar eru ósekir í, at hin frá veraldarstríðnum kendi »dansurin um gull-neyti« er sloðgaður, og nógvir av teim, ið luttóku í hesum villa og orða leiki, nú aka á knýggjum ella trilla fram eftir fommum. Teir føroysku

sjómennir høvdu um tað mundi nógv onnur, fyrri teir meira týðandi, mál at geva seg í kast við. Tað hevur aldri verið lagna teirra, sum harðast hava slitið, at verið við í ringinum um gull-neyti; tí har verður oyddur tann ágóði, sum hin stóra strevandi fjöld hevur savnað einstaklinginum.

Í hesum villa leiki eru óivað allar tær — frá ófriðatiðini savnaðu peningarúgvur, oyddar. Hetta kemur nú øllum Føroyingum, bæði fiskimonnum og øðrum, ógvuliga hart aftur um brekku. Tað merkist í tí tokugráa hvønn dagslivinum, í teim smáu, fátæku heimum kring um alt Føroyaland, tað kenst á krumbúðarlivinum, so væl í teim stóru sum í teim smáu bygðum, og tað sviður til okkara sjómenn, sum eru vænir til ár undan árið at fara til teirra yrki úti á tí váta. Tær gomlu skúturnar eru heldur ikki longur so dýrmettar, sum tær á sinni vóru — tíðar-tonnin stendur jú eisini á teimum, og tað var vist heldur ikki hugsað av teim, sum byggi hesu skip: at tey skuldi flóta í 1927 og leggja aftur frá landi í 1928, við menniskjum umborð — og nýstalt til eina drift, sum hera skal land og fólk, sjálvt um landi er lítið og fólkioð fátt.

Her er aðalmálið, Føroya vinnulivi viðvíkjandi, at fáa eina meiri tíðarhóskandi fiskidrift í lag, onnur skip, sum vit óráðir kunnu lata okkara sjómenn fara út á havið við. Føroyingar eru kunnugir við, at menn hava vent sær til Løgtingið við hesum neyðsynjarmálið. Eisini eru vit kunnugir við, hvussu høgt eitt slíkt samfundsmál stóð í virði á Løgtingi — tað var drýggja so langt út, at tað árið eftir mátti koma til fleiri viðgerðir. Og sjálvt um tað vóru stak-tingmenn, sum høvdu hitt sanna forstålsu av hesum, so hevur væl hetta núsitandi ríkisstýrið í Danmørk ikki givið monnum tær bestu vónir um, at tað batti at senda eina umsókn til ríkisdagin í ætt at endurnýggja allan hin føroyska fiskiflotan. Tí varð samt um, sum vit fyrr hava nevnt her í blaðnum, at royna at skaffa so miklan pening, at 3 nýggj skip kunnu faast inn í flotan árliga. Jú, tolin trívst, tað kann sannuliga sigast; tí ikki hava okkara núverandi løgtingsmenn haft miklan fyrilit viðvíkjandi hesum málið, sum fyrri land og fólk er ein livssak. Í frið og náðum lata teir Føroyingar stríðast á hesum gomlu skipum, og tað er ikki látturligt — minni enn so — at teir royna at fáa ríkisstýrið til at ganga við til at skjóta somikið

av peningi til hesa samfundssak, at tað skulu líða hundrað ár, áður enn skipini øll somul eru umbýtt við nýggj. Ja, tað verður stuðul, ið dugur: *trý skip um árið*, og enn sæst einki til teirra, og »útsiktirnar« fær »Dimmalætting« flogboð um, men við berum útsiktum gerst lítið, tað hevur ikki miklan pening til endurnýggjan av okkara fiskiflota.

Eins og hitt danska Madsen-Mygdals-stýrið kom til ræðið í Danmørk við lyftum til veljarar, so ljóðar nú íggjøgnum bloðini, at tað eru útsiktir. Valgognini hava verið mong hesu seinri árin, men hetta er óivað tað leysasta, sum boðið hevur verið Føroya veljarum.

Nei, ríkisstýrið man — eins og Løgtingið — ætla at spara. Tí kunnu tíðindini ikki vera týðuligari. Men aðalræðingin liggur hjá teim løgtingsmonnum, sum søtu á tingi, tá ið henda sak fyrstu ferð var fyriløgd av føroyskum sjómönnum.

Veljarar mega gera seg kunnugan við, at tað mega aðrir menn koma inn á ting, sum ikki, soleiðis sum hesir seinastu, søpla burtur tingsins tíð, men vilja seta alt inn á at fáa hesa sak frama, áður enn ovseint verður. Teir, ið nú hava sitið, hava til fullnar sýnt seg sum »drálarar« í orðsins sannasta týðningi, og tað lata vit okkum ikki bjóða fleiri ferðir. Hetta er besta domi um, hvussu »skjótt« framburðurin setur merkir á Føroya Løgting: draga og drýggja eina so stóra sak úr einari tingsetu og aftur í aðra, og so senda Føroyingum boð av danatangi, at nú eru útsiktir. . .

Føroya fólk eigur at lata sína stemmu við komandi val falla til javnaðarflokksins menn, harvið setist tað mark fyrri, hvussu leingi soverðin stórmál skulu drýggjast. Føroyingar eru ikki sintir til at lata teir somu menn koma inn aftur á ting, sum eiga sín stóra part av skyldini fyrri, at hin tørvuliga endurnýggjan av tí føroyska fiskiflotanum ikki er í ljósmála enn. Eingin Føroyingur eigur at tola, at drála verður á Løgtingi við slíkum stórmálum.

Allir Føroyingar, ið unna okkara hugdjarvu sjómönnum hitt besta og ynskja eina góða framtíð fyrri Føroya land og Føroya fólk, vilja fylkjast á val við teim føroysku javnaðarmonnum, harvið gagna teir landi og fólk og eru við at styðja tey mál, sum vilja kunna gera tað meiri rúmsátt herheima, bæði á ein og annan hátt.

Tá ið sjóvinnuvegurin er hin fremsti hjá okkum enn, so er

tað eyðsæð, at tað má koma ein heilt onnur gongd í hesa drift, heilt onnur for til at dríva henda vinnuvegin við. Og sum tað hevur gingið hesu seinastu tvey árin á Løgtingi, kann tað ikki verða við, tí sum gamalt orð sigur: »meðan græsið gror, so doyri ryssan«. Teir núsitandi løgtingsmenn hava skinnbárliga sýnt okkum, hvat dent ið teir leggja á fiskidriftina, og hvussi høgt teir virðisetu hin føroyska sjómannin. Her mega Javnaðarmenn koma til, áður enn ovseint verður.

Tað er nógmikið at fiskidriftin er eydnuspæl í sær sjálvum, og má tað tí sum skjótast koma skil á hinu álvarslegu síðu á hesum stóra spurningi, at seta mark fyrri at eydnuspælið ikki verið drivið um og við menniskjálvi. Føroyalands bestu synir eru nógvi meiri verdir.

Føroyingar eiga allir nú at vera komnir til tað áskóðan, at nú mega Javnaðarmenn koma inn á allar almennar pallar. Vit byrja við Løgtinginum. Øksl móti okslum! Allir hugsandi Føroyingar vilja tí fylkjast á val við teim føroysku javnaðarmonnum.

Hvad er Nationalisme?

Jeg vil begynde med at sige, at naar jeg benytter mig af dansk Sprog, saa er det kun af den Grund, at jeg ikke, som saa mange andre, vil radbrække det færøsk. Jeg føler mig ikke i Stand til at skrive det korrekt, og derfor lader jeg hellere være.

Man skulde nu synes, at Sproget var alt; deri tager man nu mærkelig Fejl, og jeg synes man skulde anstrenge sig mere for at oparbejde vort Land saaledes, at ogsaa Massen, den Masse, der ikke har til det daglige Brød, ogsaa kunde føle, at ens Fødeland betød noget. Dette glemler man nok saa pent. Massen, den store Sliderflok, den faar kun en Sludder for en Sladder. Dog forlanger man, at vi skal være nationale. Jeg spørger: Vil I virkelig forlange, at vi skal kunne føle os særlig oploftede af Nationalfølelse, medens vi ikke har hverken til at »bide eller brende«?

Naar I tænker Jer ordentlig om, maa I uden Tvivl svare Nej. Dog er der maaske nogle, der aldrig har gjort sig en saadan Tanke og ikke er istand til at tænke den, da de aldrig vidste hvad Savn var.

Skulde der imidlertid være en eller anden, der lægger nogen synderlig Følelse og Vægt i Ordet Fødeland og Fædrene-

sprog, saa vid da, at I aldrig kan opnaa noget, ifald I ikke har Kærlighed til det Folk, der bor i vort Land, ogsaa de smaa og »ubetydelige«, som I til Tider ynder at kalde dem. I maa vide, at ogsaa »de ubetydelige«, ogsaa de er ved at vaagne, og de vil kræve sin Menneskeret. Nægter I dem den Ret, da vid, at al Eders nationalistiske Tale er Snak og ikke andet end tomme Fraser.

Vi er nu kede af at vente og lege Tilhørere. Vi vil selv med, vi kan ikke med Dvaskhed og Kulde for den store sultne Masse se paa, medens den ene og den anden optræder som selvgjort Formynder overfor Folket, og at disse Formyndere skalter og valter Tiden som de vil, og siden, naar de er overflodige i Kapitalismens Tjeneste, at de da bliver blanket pent af, at deres tilbødte Gud (Kapitalen), og siden smidt ned mellem dem, som de for foragtede.

Det lyder stadig, at vi Socialister ikke er nationale. Jeg tør dog paastaa, at sand Nationalitet kun kan trives indenfor Socialdemokratiet. En Nationalisme, der ikke har Kærlighed til Landets Folk, og kun kan trives gennem Ondskab overfor en anden Nation, den er falsk og bør dræbes i Fødselen.

Naar vi taler om Nordmænd som vores Frænder, da er det ikke det arbejderfjendske Bondeparti, men den norske Arbejder, vi mener, og vi har for mange Aar siden fundet hinanden. Ogsaa vores Brødre paa Island har vi fundet, og vi lærer stadig af hinanden. Dertil kommer vores danske og svenske Brødre, af dem er vi ikke glemt, og vi glemmer heller ikke dem.

Saa hvad »Norronte« angaar, kan vi nok faa Lov at være med.

»Proletarer i alle Lande forener Eder«!

Sparta.

Neistar.

Cirkusejeren: Tidligere spilete De brændende Blaar; nu er De blevet Sabelsluger!

Artisten: Ja, for min Læge sagde, at jeg trængte til Jærn.

Cafégæsten: Tjener! Maa jeg spørge: Kan man blive hejnt, eller kan man ikke blive bejnt?

Tjeneren: Om De kan blive Bejnt? Ikke med den Figur.

— Det er dog et vældigt Hundehus, De der han anskaffet Dem!

— Det er ikke noget Hundehus. Det er til mig, hvis jeg kommer sent hjem, og min Kone ikke vil lukke op.

Boxekampens Arrangør: — Jeg maa desværre meddele det ærede Publikum, at Kampen i Aften maa aflyses, for Boxerne er nemlig røget i Slagsmaal.